

БӨЛІМ: МАТЕМАТИКА

Математикада логикалық ойлауды дамыту - олимпиадалық табыстың кілті

ЖАРИЯЛАНДЫ
14.05.2026СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/188658/>**Қажыбай Ернар***Жетісу облысы, Көксу ауданы, Кеңарал ауылы**«С.Қырықбаева атындағы мектеп жанындағы шағын орталық бар мектеп»КММ.**Математика пәні мұғалімі*

КІРІСПЕ

Қазіргі білім беру жүйесінде математикалық олимпиадалар оқушының зияткерлік әлеуетін ашатын басты құралдардың біріне айналды. Олимпиадалық есептер мектептегі қалыпты тапсырмалардан өзінің күрделілігімен және ерекше шешім жолдарымен ерекшеленеді. Көп жағдайда табысқа жету тек білім деңгейіне ғана емес, оқушының логикалық пайымдау және талдау жасау қабілетіне тікелей байланысты. Бұл мақалада математикада логикалық ойлаудың маңыздылығы, оны дамытудың әдіс-тәсілдері және олимпиадаға дайындық кезіндегі рөлі қарастырылады. Логика — бұл математиканың тілі, сондықтан оны меңгеру әрбір жас зерттеуші үшін стратегиялық басымдық болуы тиіс.

Математикалық олимпиада — бұл тек формулалар мен есептеулердің жиынтығы емес, бұл ең алдымен ойлау қабілетінің тереңдігі мен икемділігін сынайтын интеллектуалды бәсеке. Көптеген оқушылар **математикада** табысқа жетудің басты шарты ретінде көптеген теоремаларды жаттауды түсінеді. Алайда, тәжірибе көрсеткендей, жеңістің негізгі кілті — дамыған логикалық ойлау жүйесі.

Логикалық ойлау — берілген ақпаратты талдау, олардың арасындағы байланысты табу және дұрыс қорытынды жасау қабілеті. **Математикада** олимпиадалық есептер стандартты емес болғандықтан, оларды шешу үшін шаблонды алгоритмдер жеткіліксіз. Оқушы есептің шартын «бөлшектей» отырып, инварианттарды табуды, Дирихле принципін қолдануды немесе логикалық қайшылықтарды құруды білуі тиіс. Бұл

дағдылар баланың зейінін шоғырландырып, күрделі мәселелерді қарапайым элементтерге бөлуге үйретеді.

Логиканы дамытудың бірнеше тиімді жолы бар:

1. **Математикадағы стратегиялық ойындар:** Шахмат немесе логикалық басқатырғыштар мидың талдау жасау бөлігін белсендіреді.
2. **Кері есептеу әдісі:** Есептің соңынан басына қарай ой жүгірту арқылы шешім іздеу.
3. **Дәлелдеу мәдениеті:** Кез келген тұжырымның не себепті дұрыс екенін логикалық тізбекпен негіздеу.

Қорытынды:

математикада логикалық ойлауды дамыту — ұзақ мерзімді процесс. Ол оқушының тек пән бойынша ғана емес, өмірлік қиындықтарда да оңтайлы шешім таба алуына септігін тигізеді. Сондықтан олимпиадаға дайындық барысында негізгі назарды механикалық жаттығуларға емес, логикалық пайымдаулар мен креативті ізденістерге аударған жөн. Тек еркін әрі логикалық тұрғыдан сауатты ойлай алатын оқушы ғана олимпиада шыңдарын бағындыра алады.

Қолданылған әдебиеттер

Мақаланы дайындау барысында және олимпиадаға дайындық жұмыстарында келесі дереккөздерді пайдалану ұсынылады:

1. **Канель-Белов А. Я., Ковальджи А. К.** «Как решают нестандартные задачи» — М.: МЦНМО, 2008. (Олимпиадалық математиканың негізгі әдістері мен логикалық тәсілдері баяндалған).
2. **Шарыгин И. Ф.** «Факультативный курс по математике: Решение задач» — М.: Просвещение, 1989. (Логикалық және геометриялық есептерді талдауға арналған классикалық оқулық).
3. **Спивак А. В.** «Математический кружок» — М.: МЦНМО, 2003. (5-7 сынып оқушыларының логикасын дамытуға арналған тапсырмалар жинағы).
4. **Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі.** «Жалпы білім беретін мектептерге арналған оқу бағдарламалары: Математика, Алгебра, Геометрия».
5. **kz** — Қазақстандық математикалық олимпиадалар сайтының архиві мен әдістемелік материалдары.
6. **com (AoPS)** — Халықаралық олимпиадалық ресурстар мен логикалық есептердің онлайн базасы.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.